

УДК 338.24 + 330.341.1

Необхідність проведення структурних змін як умова забезпечення стабільного розвитку України

К.І. ПОЛІНЧУК

Національна академія державного управління при Президентові України,
м. Київ, Україна, E-mail: kyrylipolinchuk@ukr.net

Авторське резюме

У статті проводиться оцінка економічної політики останніх років на основі статистичних показників. Встановлюється необхідність проведення реформ в економічній політиці та побудові нових державних механізмів управління системою перерозподілу ресурсів з метою мінімізації наслідків криз. Визначається стратегія подальшого розвитку в контексті відновлення економіки та євроінтеграції. Стаття визначає необхідність створення та стрімкого розвитку власної інноваційної стратегії з метою прискорення економічного зростання та більш тісної співпраці з країнами ЄС. Розглядається питання необхідності державного фінансування інноваційного розвитку, а також створення сприятливих умов для залучення міжнародних інвесторів і розбудови власної бізнес-мережі. Наголошується на наявності певних прогалин у законодавчому забезпеченні даного питання. Висвітлюється потреба у створенні нових механізмів державного стимулювання та заохочення розвитку високотехнологічного виробництва за умови контролю з боку держави з метою недопущення тінізації та виникнення корупційних схем. Наголошується на необхідності перегляду існуючих технологічних процесів, можливості приватизації та модернізації застарілих підприємств з метою зменшення ресурсо- та енергозатрат виробництва. Після аналізу змін у системі зовнішньоторговельних зв'язків України окреслюється актуальність прискорення розвитку нових галузей з метою активізації співпраці з ЄС і набуття повноправного членства.

Ключові слова: інновації, модернізація, структурні зрушення, державна політика стимулів, стратегії розвитку, високотехнологічне виробництво, європейська інтеграція політики України.

The necessity of structural shifts as a condition for sustainable development of Ukraine

K. I. POLINCHUK

National academy for public administration under the President of Ukraine,
Kyiv, Ukraine, E-mail: kyrylipolinchuk@ukr.net

Abstract

This article evaluates the economic policies of recent years on the basis of statistical indicators. The necessity of reforms in economic policy and the construction of new public management mechanisms redistribution system resources to minimize the crisis established. The strategy for further development in the context of economic recovery and European integration is determined. The article determines the need for the creation and rapid development of its innovation strategy to accelerate economic growth and closer cooperation with the EU. The question of the need of public funding of innovation and the creation of favorable conditions for attracting international investors and creating its own business network. The certain gaps in the legislative provision is emphasized of the matter. The need to create new mechanisms of stimulation and promotion of high-tech production, subject to control by the state to prevent the occurrence of corruption and shadow schemes is revealed. It is emphasized the need to review the existing processes, the possibility of privatization and modernization of obsolete enterprises to reduce resource and energy consumption of production. After the analysis of changes in foreign

© К.І. Полінчук, 2015

relations of Ukraine the urgency of accelerating the development of new industries to enhance cooperation with the EU and full membership is defined.

Keywords: innovations, modernization, structural shifts, state policy of incentives, development strategy, high-tech production, European integration policy of Ukraine.

Постановка проблеми. В економіці України відбулися значні зміни. Глибока довготривала криза торкнулась усіх ключових сфер господарювання - суттєве скорочення обсягу виробництва, закриття великої кількості підприємств, зростання рівня безробіття, падіння усіх макроекономічних показників, девальвація курсу національної валюти, зниження оцінок України міжнародними рейтинговими агентствами. Усе це відбувається на тлі проведення військових дій на Сході країни, що відтягує частину бюджетних коштів на оборонний сектор. 2015 рік характеризується незначним поживленням виробництва та початком відновлюваного економічного зростання.

Зрозуміло, що події останніх років не пройшли безслідно, вони позначились на подальшому розвитку економіки України, який відбувається за іншим сценарієм. Зокрема, змінилися структура експорту-імпорту, зовнішньоторговельні зв'язки, грошово-кредитна й фінансово-економічна політика. Аналіз зазначених змін, їх причини й можливі наслідки є важливим для прогнозування соціально-економічного розвитку України. Нинішнє економічне становище України вимагає проведення ефективної державної економічної політики. Її основою має стати оптимізація використання наявних ресурсів, відновлення ключових галузей за рахунок залучення, в першу чергу, внутрішніх інвестицій, міжнародної фінансової допомоги, використання конкурентних переваг подальшого розвитку нашої держави в контексті євроінтеграційних процесів, більш тісної співпраці з країнами ЄС. Для цього необхідне усвідомлення змін, які відбулися в нашій країні.

Метою дослідження є аналіз ключових показників економіки України, визначення основних змін і подальші перспективи соціально-економічного розвитку в контексті євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Питан-

ня циклічного розвитку окремо взятих компаній, держав, світового господарства стало об'єктом вивчення на межі XIX-XX ст., коли виникли необхідність пояснення кризових явищ в економіках окремих держав, а згодом і причин виникнення Великої депресії 1929-33 рр. Але при цьому окремої уваги в своїх дослідженнях заслугоували не лише причини, а й наслідки. Адже вже тоді стало зрозуміло, що після кризи відбувається поживлення та відновлення економіки, проте структура господарства вже зовсім інша – змінюються співвідношення використання ресурсів, галузі-лідери виробництва, зайнятість населення тощо. Значний вклад у дослідження даного питання зробив М.Д Кондратьєв. Досліджуючи динаміку розвитку економік країн XIX століття, він помітив, що є періоди піднесення та спаду.

Хвилі піднесення були зумовлені активізацією виробництва за рахунок винаходів і розвитку промисловості: початок XIX ст. – текстильна та виробництво чавуну, середина – розбудова інфраструктури – активізація використання морських перевезень і розбудова мережі залізниць, кінець – поява електроенергії та радіозв'язку. Окрім позитивних явищ, цикли піднесення несли в собі й певний негатив – зміна ключових галузей в економіці призводила до перерозподілу багатства в середині країн і ставала підґрунтям для виникнення революцій і війн, боротьба за політичне й економічне панування на континентах і у світі, що призводило до великомасштабних війн [3, ст. 10].

Періоди спаду виробництва характеризувалися появою та розвитком нових галузей, технологічним оновленням виробництва, появою нових робочих місць. При цьому початок кожного такого зростання якраз і характеризувався перерозподілом ключових галузей виробництва, появою нових ринків збуту. Пізніше дослідження циклічності

економіки продовжили Дж.Кітчин, К.Жугляр, С.Кузнець. Було виділено три типи циклів «зростання-спаду» за термінами продовження – короткі (пізніше названі на честь Кітчина та викликані коливанням на ринку грошей, руху інформації та часовими лагами), середні (або цикли Жугляра, спричинені змінами у виробничих процесах: інвестування, оновлення промислового обладнання, сировини) та довгі (Кондратьєва, які характеризуються глобальними промисловими та технологічними змінами) [5, ст. 13]. За їх допомогою можна описати циклічність розвитку національного господарства або окремого регіону.

Пізніше теорію довгих хвиль продовжив Й.Шумпетер, який приділив увагу дослідженню впливу інновацій на циклічність економіки. Він вважав, що циклічність є закономірністю економічного розвитку, а рушійною силою зростання виступають інвестиції в основний капітал за рахунок нововведень. Також ним досліджувалися періоди спаду та перерозподілу виробництва, коли за рахунок технологічного розвитку виникають нові галузі або існуючі стають основними і посідають головне місце у структурі виробництва держави. Окрім вищенаведених дослідників, питання динаміки економічного розвитку та структурних зрушень вивчалися в роботах В. Бодрова, Е. Весткемпера, А. Гальчинського, М. Гамана, О. Геймана, М. Домаскіна, О. Захарченко, О. Кубатко, Ж. Мінгальової, К. Панченка, Е. Прушківської, О. Соколової.

Структурні зрушення являють собою цілий комплекс змін у виробничих процесах, кількісні і якісні перетворення у співвідношеннях використання ресурсів, початку їх більш ефективного використання. До них також відносять зміни у випусках продукції, управлінні національною економікою, структурі міжнародної торгівлі, поділі праці, накопиченні капіталу, фінансовій і грошовій політиці [7, ст. 23].

Диспропорції в розвитку окремих галузей і порушення економічних зв'язків між ними створюють окрему проблему у формуванні цілісної системи господарю-

вання. Протягом багатьох років державні економічні програми були спрямовані на рівномірний розвиток регіонів. Проте проведення антикорупційної операції на Сході країни паралізувало важку промисловість, зміна зовнішньополітичного курсу привела до пошуку нових торговельних партнерів і зміни торгівлі. Перший досвід трансформаційних економічних перетворень в історії незалежної України виявився досить суперечливим – на тлі економічних і соціальних криз нашої державі вдалося відійти від адміністративно-командної системи управління, розпочати формування основ ринкової інфраструктури, а також власної грошової, митної, фінансової, інвестиційної, банківської систем. Проте періодичні кризові явища та диспропорційність змін змушували часто ставити під сумнів ефективність політики, що проводилась. Запропонований «Аргентинський сценарій», який непогано зарекомендував себе в Латинській Америці та країнах Африки, призвів до падіння заробітної плати та зайнятості населення, скорочення виробництва окремих галузей, а також фінансування соціальних сфер – освіти, медицини, науки та культури, що було неприпустимо в реаліях України на початку 90-х років і спричинило значні диспропорції в економіці держави [12, ст. 80].

Основою державної політики сьогодні має стати недопущення «перекосів» у фінансуванні та розвитку регіонів і галузей при відновленні у посткризовий період, а також боротьба із наслідками попередніх прорахунків при проведенні змін – тінізацією економіки, виникнення корупційних схем та фактичне їх зрощення з бюрократичним апаратом, незаконне нагромадження капіталу, ухилення від оподаткування. Боротьба з такими негативними явищами викликана ще одним фактором – вибором зовнішньополітичного курсу, спрямованого на інтеграцію з Європейським Союзом. Тому, крім структурних перебудов у системі господарювання, змін потребує законодавча база, спрямована на боротьбу із корупцією та тінізацією економіки.

Розглянемо структуру ВВП України за кінцевим споживанням (табл. 1).

Таблиця 1
Структура ВВП України за кінцевим споживанням за 2005-2014 роки* [9]

Рік	Споживчі витрати		Валове накопичення		Експорт товарів і послуг		Імпорт товарів і послуг		Номінальний ВВП	
	млн грн	% ВВП	млн грн	% ВВП	млн грн	% ВВП	млн грн	% ВВП	млн грн	Зростання, %
2005	337879	76,50%	99876	22,60%	227252	51,50%	223555	50,60%	441452	27,90%
2006	424060	77,90%	134740	24,80%	253707	46,60%	269200	49,50%	544153	23,26%
2007	558581	77,50%	203318	28,20%	323205	44,80%	364373	50,60%	720731	32,45%
2008	758902	80%	264883	27,90%	444859	46,90%	520588	54,90%	948056	31,54%
2009	772826	84,60%	155815	17,10%	423564	46,40%	438860	48%	913345	-3,66%
2010	914230	84,50%	199918	18,50%	549365	50,70%	580944	53,70%	1082569	18,53%
2011	1105201	83,90%	282474	21,50%	707953	53,80%	779028	59,20%	1316600	21,62%
2012	1269601	90,10%	257335	18,30%	717347	50,90%	835394	59,30%	1408889	7,01%
2013	135020	92,80%	228474	15,70%	681899	46,90%	805662	55,40%	1454931	3,27%
2014	1409772	90%	220968	14,10%	770121	49,20%	834133	53,20%	1566728	7,68%

*Джерело [9]: Дані за 2014-2015 рр. наведені без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

Попри помітні два кризові періоди в економіці держави 2008-2009 рр. і 2012-2014 рр., занепокоєння викликає зменшення валового накопичення. Номінальний ВВП зростає нерівномірно до змін валового накопичення. Проте помітно зростала частка внутрішнього споживання, що призводило до збільшення імпорту з метою уникнення дефіциту на внутрішньому ринку.

Отже, фактично останні 10 років економіка України розвивалась за витратним шляхом – «проїдалося» все, що вироблялося, Україна позбавляла себе ресурсів для подальшого розвитку. За умови наявності активного попиту на споживчому ринку йшла переорієнтація виробництва на роздрібне споживання населенням. В умовах конкуренції з відносно дешевими імпортними товарами, національні виробники були змушені скорочувати випуск власної продукції.

Саме тому зараз, коли економіка потребує негайної модернізації, актуальним є перехід до інноваційної моделі економічного розвитку. Ключові галузі

української економіки, такі як важка промисловість, видобувна галузь відчувають гострі проблеми через застаріле обладнання, падіння попиту, розрив старих торговельних зв'язків і той факт, що частина підприємств перебуває на території проведення антитерористичної операції в Східних регіонах.

Основою для модернізації національної економіки та розвитку високотехнологічного виробництва, на яке є попит на ринках ЄС, має стати перехід від споживання до нагромадження, яке повинно мобілізувати ресурси. Проте, враховуючи загрозу соціального напруження через можливе скорочення робочих місць чи закриття підприємств, здійснювати це потрібно вкрай обережно. Додатковими джерелами покриття модернізаційних витрат мають стати іноземні інвестиції та приватизація існуючих збиткових підприємств. Враховуючи, що спрацьованість окремого устаткування державних підприємств транспортної, видобувної галузей і важкої промисловості сягає 95-98 %, а частина з них про-

стоює роками, саме ці галузі потребують оновлення за рахунок їх приватизації.

Характерною тенденцією розвитку вітчизняної промисловості останніх років є скорочення виробництва майже по всіх напрямках. Єдине виключення – виробництво харчових і тютюнових продуктів, напоїв і фармацевтичних препаратів, що знову ж таки пояснюється тим фактом, що кінцевим споживачем даної

продукції є населення, проте інші галузі активно скорочували свій випуск [11, ст. 150].

Проведення змін у структурі виробництва потребують значного фінансування, стимулювання та регулювання з боку держави для надання зрушенням активного динамічного поштовху. Враховуючи тенденцію останніх років до скорочення державних програм розвит-

Таблиця 2

Індекси промислової продукції України за видами діяльності (до відповідного періоду попереднього року, %) [9]*

Індекси промислової продукції	2011	2012	2013	2014
Промисловість	108,0	99,3	95,7	89,9
Добувна та переробна промисловість	108,7	99	95,2	89,3
Добувна промисловість і розробленість кар'єрів	106,7	101,5	100,8	86,3
• добування кам'яного та бурого вугілля	113,7	104,5	97,6	69,5
• добування сирової нафти та природного газу	97,2	101	96,3	98,3
• добування металевих руд	103,2	101,2	104,6	93,4
Переробна промисловість	109,7	98	92,7	90,7
• виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	103,2	100,8	95	102,5
• текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри й інших матеріалів	106,7	94,1	94,1	98,6
• виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	107,4	101	102,7	96
• виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	96,4	81,6	89,2	78,7
• виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	128	96	80,7	85,8
• виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	98,6	107,3	111,8	101,9
• виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	113,4	93,8	97,4	91,2
• металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	111	96,5	94,7	85,5
• машинобудування, крім ремонту і монтажу машин та устаткування	115,4	96,7	86,4	79,4
• виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування	114,3	108,1	90,9	93
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	103,1	100,9	98,9	93,4

*Джерело [9] : Дані за 2014-2015 рр. наведені без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

ку промисловості, виникають потреби у пошуках джерел фінансування. На перше місце за пріоритетами виходять наукоємне та високотехнологічне виробництво, яке має витіснити ресурсо- та енергоємне. Тому велике значення має розробка власної державної інноваційної політики. Її основою мають стати короткострокові та недорогі проекти, які будуть реалізовуватись приватними компаніями або разом з державою. При цьому поступово відбудеться зміна структури економічних механізмів управління господарством, їх періорієнтація на нові галузі й активізація ділової активності.

При цьому не варто забувати про розвиток нових сегментів в економічній сфері. Так, держава має сприяти інноваційним бізнес-проектам, появі та розростанню нових високотехнологічних галузей виробництва, які б забезпечували широке коло населення робочими місцями, а також проводили б перепідготовку й займалися перекваліфікацією кадрів з галузей, в яких відбувається скорочення зайнятості [2, ст. 128]. Таким чином є можливість уникнути зростання соціальної напруженості під час здійснення змін у структурі виробництва.

Важливим елементом реалізації власної державної інноваційної політики має стати залучення іноземних інвестицій у довгострокові проекти. Разом з фінансовими активами відбуватиметься і залучення безцінного досвіду щодо реалізації та впровадження, а також наявного прикладу впливу якісної перебудови економіки, застосування державних механізмів регулювання та стимулювання. Це може здійснюватися шляхами ефективнішого перерозподілу ресурсів, з метою їх більшого використання у високотехнологічних галузях, сприяння залученню малого та середнього бізнесу, проведення спільних із державою проектів, стимулювання та часткове фінансування скорочення енерго- та ресурсозатратних виробництв.

Додатковим стимулом для розвитку високотехнологічного виробництва може стати розвиток інноваційних кластерів, як важливий елемент розвитку взаємодії підприємств і стимулювання

наукового розвитку. Проте досі у вітчизняному законодавстві не існує визначення поняття «кластер», його видів, особливостей створення і функціонування. Зокрема, у Господарському Кодексі України відсутнє поняття «кластеру» як територіального об'єднання підприємств. Розробленими, але не затвердженими залишаються проекти нормативно-правових актів щодо формування засад державної політики у сфері кластеризації економіки, такі як «Концепція створення кластерів в Україні» (Міністерство економіки України, 2008 р.), «Національна стратегія формування та розвитку транскордонних кластерів» (Міністерство регіонального розвитку та будівництва України, 2009 р.) [13]. Тому важливим етапом переходу до інноваційної моделі розвитку української економіки є внесення змін до законодавства і створення державних механізмів з розвитку і підтримки процесів модернізації приватними компаніями, а не лише його проведення на державному рівні. Особливо уваги заслуговують фіскальні методи стимулювання та застосування пільг, проте цей варіант потребує жорсткого контролю з боку держави з метою недопущення повторення помилок 90-х років та виникнення тіньових схем з уникнення оподаткування.

Також слід пам'ятати, що не існує універсальних механізмів впливу на інноваційну модернізацію економіки. Структурні зрушення є зміною у системі складних взаємопов'язаних елементів. Тому непродумана й легковажна реакція може легко спричинити галузеві чи регіональні диспропорції у розвитку, розрив економічних зв'язків, виникнення соціальної напруженості. Важливим чинником також є вплив зовнішньоекономічних відносин держави. Розглянемо зміни у структурі та обсягах зовнішньої торгівлі України (табл. 3).

Як видно з таблиці 3, період з 2011 р. по 2013 р. характеризувався відносно однаковими обсягами торгівлі України з ЄС і Російською Федерацією. Починаючи з 2014 р. відбувається зростання обсягів торгівлі з країнами ЄС та скорочення з Російською Федерацією. Основними

Таблиця 3

Структура експорту-імпорту України за 2011-2014 роки та 9 місяців 2015 року [9]*

Експорт	Російська Федерація		Європейський Союз	
	обсяг, млн дол США	% до загального обсягу експорту	обсяг, млн дол США	% до загального обсягу експорту
2011	16262	26,2	15467	24,8
2012	15686	24,7	14382	22,3
2013	13483	23,2	17688	29,9
2014	8696	17,6	14157	57,9
9 міс 2015	3612	12,9	9234	32,9
Імпорт	Російська Федерація		Європейський Союз	
	обсяг, млн дол США	% до загального обсягу імпорту	обсяг, млн дол США	% до загального обсягу імпорту
2011	26334	33,8	24051	29,9
2012	26875	33,8	24601	28,5
2013	22583	33,1	25278	31,2
2014	12394	30,9	19134	33,2
9 міс 2015	5471	19,98	11137	40,7

*Джерело [9]: Дані за 2014-2015 рр. наведені без врахування тимчасово окупаних територій Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та зони проведення антитерористичної операції.

статтями експорту досі лишаються зернові культури, метали, машини й устаткування. Проте досі мало реалізовано весь потенціал ринку ЄС через існуючі тарифні та митні перешкоди, а також неготовність України забезпечувати експорт високотехнологічної продукції, на які зараз є високий попит. Отже, важливе значення для розвитку економіки України має вступ до ЄС, а також перший крок для цього – підписання Угоди про зону вільної торгівлі, що покращить доступ вітчизняних експортерів на європейські ринки та ринки третіх країн. Водночас це є позитивним сигналом щодо ведення прозорого бізнесу всередині країни та скасування перешкод для іноземних інвесторів і стратегічних партнерів.

Висновки. Протягом останнього де-

сятиліття Україна пережила дві відчутні економічні кризи, які торкнулися усіх сфер господарського життя. Відбулися зміни у системі торгівлі, виробництва та відновлення. За умов усвідомлення державними органами влади кількісних та якісних змін, можливе вироблення ефективної стратегії соціально-економічного розвитку України. Формування та використання ефективних механізмів управління потребує чіткого врахування обсягу наявних ресурсів, їх ефективне використання. Стратегія розвитку нашої держави має враховувати оцінку сучасного стану економіки, виявлення потенційних можливостей, ефективного використання наявного потенціалу, створення сприятливих умов для залучення іноземних інвесторів і розвитку інноваційного бізнесу всередині країни.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бодров В.Г. Державна інвестиційна політика в умовах модернізації економіки: регіональний аспект// Регіональний розвиток – основа розбудови Української держави// Збірник наукових праць ДонДУУ. – 2012. – 337 с. – С. 135-143.
2. Бодров В.Г. Державне управління модернізаційними процесами в економіці України// Аналітика і влада: журнал експертно-аналітичних матеріалів і наукових праць Інституту проблематики державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України. – К. :НАДУ. – 2012. – № 6. – 284 с. – С. 126-132.
3. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки: навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусев, В. Ф. Мартиненко. – К. : НАДУ, 2009. – 60 с.
4. Бодров В.Г. Модернізаційні механізми та критерії ефективності інвестиційної політики// Наука як ресурс модернізаційної стратегії держави: матеріали наук.-практ. конф., Київ, 16 трав. 2012 р. : у 2 т. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Троциньського, С. В. Загороднюка. – К. :НАДУ, 2012. –Т. 2. – С. 131-133
5. Бодров В. Г., Соколова О.М. Державне управління у сфері інвестицій та інновацій: навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, О. М. Соколова; уклад. М. Т. Солоха. – К.: НАДУ, 2013. 52 с.
6. Гаман М. В. Удосконалення механізмів оподаткування інноваційної діяльності в Україні в контексті світового досвіду/ М. В. Гаман // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2011. – С. 116 – 123.
7. Гасанов С.С., Сизоненко В.О. Фінансування структурних зрушень та інноваційної модернізації / С. С. Гасманов, В. О. Сизоненко // Фінанси України. – 2014. - №5. – С. 20 – 28.
8. Геєць В. М. Питання теорії і практики макроекономічної стабілізації в аспекті переходу від економічної кризи до зростання / В. Геєць // Вісник Національного банку України. – 1997. – № 7. – С. 10–15.
9. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Прушківська Е. В. Еволюція поглядів на суть та зміст структурних змін / Е.В. Прушківська // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2005. - № 4. – С. 6-12
11. Соколова О. М. Вплив структури національного виробництва на розвиток внутрішнього ринку України / О. М. Соколова // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2011. – Вип. 1. – С. 147-154.
12. Соколова О. М. Розвиток ринку інвестиційних товарів в Україні в контексті трансформації інституту власності / О. М. Соколова // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. 2013 - №2 (44) – 2013. – С. 74-84.
13. Щодо державної політики підтримки розвитку аграрних кластерів в Україні. – Аналітична записка – Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/760/>

REFERENCES:

1. *Bodrov V. H. Derzhavna investytsijna polityka v umovakh modernizatsii ekonomiky: rehional'nyj aspekt (State investment policy in the modernization of the economy: regional aspect). Rehional'nyj rozvytok – osnova rozbudovy ukrains'koi derzhavy. Zbirnyk Naukovykh prats' DonDUU, 2012, pp. 135-143.*
2. *Bodrov V. H. Derzhavne upravlinnia modernizatsijnymy protsesamy v ekonomitsi Ukrainy (Public administration of the modernization process in the economy of Ukraine). Analitika i vlada : zhurnal ekspertno-analitychnykh materialiv i naukovykh prats' Instytutu problematyky derzhavnoho upravlinnia ta mistsevoho samovriaduvannia Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, 2012, no 6, pp. 126-132.*
3. *Innovatsijno-investytsijna model' staloho rozvytku natsional'noi ekonomiky: navchal'no-metodychni materialy. Bodrov V. H., Husev V. O. And Martynenko V. F. (Innovation and investment model of sustainable development of national economy). NADU, Kyiv, Ukraine. 2009, 60 p.*
4. *Bodrov V. H. Modernizatsijni mekhanizmy ta kryterii efektyvnosti investytsijnoi polityky (Modernization mechanisms and performance criteria for investment policy) Nauka iak resurs*

- modernizatsijnoi stratehii derzhavy. Naukovo-praktychna konferentsiia. 2012 Kyiv, Ukraine, no. 2, pp. 131-133.*
5. Derzhavne upravlinnia u sferi investytsij ta innovatsij. Bodrov V. H., Sokolova O. M. (State management in the sphere of investments and innovations). 2013, *NADU*, Kyiv, Ukraine.
6. *Hamam M. V. Udoskonalennia mekhanizmiv opodatkuvannia innovatsijnoi diial'nosti v Ukraini v konteksti svitovoho dosvidu (Improving the taxation of innovative activity in Ukraine in the context of international experience). Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. 2011, pp. 116-123.*
7. *Hasanov S.S., Syzonenko V. O. Finansuvannia strukturnykh zrushen' ta innovatsijnoi modernizatsii (Financing of structural changes and innovative modernization). Finansy Ukrainy. 2014, vol. 5, pp. 20-28.*
8. *Heiets' V. M. Pytannia teorii i praktyky makroekonomichnoi stabilizatsii v aspekti perekohodu vid ekonomichnoi kryzy do zrostannia (Problems in the theory and practice of macroeconomic stability in terms of the transition from crisis to growth). Visnyk Natsional'noho Banku Ukrainy. 1997, vol. 7, pp. 10-15.*
9. Ofitsijnyj veb-sajt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy (The official site of the State Statistics Service of Ukraine). Regime to access: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. *Prushkivska E. V. Evoliutsiia pohliadiv na sut' ta zmist strukturnykh zmin (The evolution of the substance and content of structural shifts). Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho hirnychoho universytetu. 2005, vol. 4, pp 6-12.*
11. *Sokolova O. M. Vplyv struktury natsional'noho vyrobnytstva na rozvytok vnutrishneoho rynku Ukrainy (The impact on the structure of national production development vnutrishneoho market of Ukraine). Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy. 2011, vol. 1, pp. 147-154.*
12. *Sokolova O. M. Rozvytok rynku investytsijnnykh tovariv v Ukraini v konteksti transformatsii instytutu vlasnosti (The development of market of the investment goods in Ukraine in the context of the transformation of the institution of property). Nauchnye trudy DonNTU. Seryia: ekonomycheskaia. 2013, vol. 44, no 2, pp. 74-84.*
13. Schodo derzhavnoi polityky pidtrymky rozvytku ahrarnykh klasteriv v Ukraini. (About the public policies of support the development of agricultural clusters in Ukraine). *Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen'*. Regime to access: <http://www.niss.gov.ua/articles/760/>.

Полінчук Кирило Ігорович – аспірант

Національна академія державного управління при Президентові України

Адреса: 03057, м. Київ, вул. Ежена Поттьє, 20

E-mail: kyrylopolinchuk@ukr.net

Polinchuk Kyrylo Ihorovich – postgraduate

National academy for public administration under the President of Ukraine

Address: 20, Ezhena Pottier Str., Kyiv, 03057, Ukraine

E-mail: kyrylopolinchuk@ukr.net